

Ku dhaqan Xafiis D.

FAAFINTA

الرسمية

OFFICIAL



RASMIGA AH

الجريدة

BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 13aad

Muqdisho, 18 OCTOBER 2026

Lr.4

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFIN BIL SOO BAXA

Qiimaha waa \$XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA:** Sanaddii waa \$XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa \$XXX Dollar.

Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo. Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa \$XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN

BOGGA KOOWAAD

SHARCI

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD

TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM

BILAHA

AUGUST -OCTOBER

2026



FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

SHARCI LR.54

TAARIIKH: 14-TA FEBRAAYO 2026

AXDIGA XAKAMEYNTA TUBAAKADA

MADAXWEYNAHA J.F.S,

- MARKUU ARKAY: Qodobka 87^{aad}, Faqradda 1^{aad} iyo Faqradda 2^{aad} ee Dastuurka KMG.
- MARKUU ARKAY: Qodobka 82^{aad}, Faqradda 3^{aad} ee Dastuurka KMG.
- MARKUU ARKAY: Qodobka 90^{aad}, Xarafka "F" ee Dastuurka KMG.
- MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee summaddeedu tahay XGGSH/0827/B11/26, ku taariikheysan 11/02/2026, ujeeddaduna tahay Soo Gudbin Axdiga Xakameynta Tubaakada.
- MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la meel mariyo Axdigan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1^{aad}

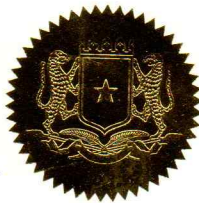
Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Axdigan, waxaa si rasmi ah loo oggolaaday Axdiga Xakameynta Tubaakada.

Qodobka 2^{aad}

Waxa uu Axdigan dhaqan gelayaa isla marka uu Madaxwaynaha J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.



Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.



001787



Heshiiska Ururka Caafimaadka Aduunka ee Xakameynta Tubaakada



SOMALI FEDERAL REPUBLIC
MINISTRY OF HEALTH & HUMAN SERVICES

HESHIISKA URURKA CAAFIMAADKA
ADUUNKA
EE XAKAMEYNTA TUBAAKADA



HWXT

HESHIISKA WHO
EE XAKAMEYNTA
TUBAAKADA

QEYBTA 1: HORDHAC
Qodobka 1aad
Ereyada heshiiska

Si waafaqsan ujeeddada caqdiga:

- a) **“Ganacsiga Reeбан”** waxaa loola jeedaa howl kasta iyo macaamil kasta oo sharcigu mamnuucay, kaas oo ku saabsan soo saarista, raridda, qabashada, hanashada, qaybinta, iibinta ama soo iibsashada, iyadoo ay ku jirto howl kasta ama macaamil kasta oo loogu talagalay in lagu fududeeyo ama lagu taageero howlahaas.
- b) **“Urur Goboleedka Isu-furka Dhaqaalaha”** waxaa loola jeedaa urur ay ku midoobeen dhowr dal oo madaxbannaan, kaas oo xubin kasta oo ka mid ah la siiyay awood uu wax uga qaban karo arrimo gaar ah, oo ay ka mid tahay awoodda uu ku qaadan karo go’aanno ay xubnaha kale ee ururku ku waajib tahay in ay xushmeeyaan.
- c) **“Xayeysiinta iyo Dhiirrigelinta Tubaakada”** waxaa loola jeedaa nooc kasta oo xayeysiin warbaahineed ah, ammaanid ama fal kasta oo leh ujeeddo ama saameyn keeni karta dhiirrigelin ku wajahan badeecooyinka tubaakada ama isticmaalka tubaakada, si toos ah ama si dadban.
- d) **“Xakameynta Tubaakada”** waxaa loola jeedaa istaraatiijiyado kala duwan oo lagu yareynayo soo saarista, dalabka iyo waxyeellada tubaakada, kuwaas oo looga golleeyahay in lagu horumariyo caafimaadka guud ee bulshada, iyadoo la baabi’inayo ama la dhimayo isticmaalka badeecooyinka tubaakada ama lagu xaddidayo isticmaalkeeda goobaha dadweynaha.
- e) **“Shirkadaha Tubaakada”** waxaa loola jeedaa shirkadaha soo saara tubaakada, kuwa jumlada ku iibiya, iyo kuwa tafaariiq ahaan u gadaya badeecooyinka tubaakada.
- f) **“Badeecooyinka Tubaakada”** waxaa loola jeedaa badeecooyinka gebi ahaan ama qayb ahaan ka samaysan caleenta tubaakada oo loo adeegsaday sida alaab ceeriin ah, kuwaas oo loo wershadeeyay si loo cabbo, loo jaqo, loo calaliyo ama sanko looga jiido.
- g) **“Wakiilashada Tubaakada”** waxaa loola jeedaa qaab kasta oo lagu taageerayo ama lagu kafaala-qaadayo munaasabad, howl ama shaqsi leh ujeeddo ama saameyn keeni karta dhiirrigelin ku wajahan soo saarista ama isticmaalka tubaakada, si toos ah ama si dadban.

Qodobka 2aad

Xiriirka u Dhexeeya Axdigaan iyo Heshiisyada Kale

1. Iyadoo ujeedadu tahay in si wax ku ool ah loo ilaaliyo loona horumariyo caafimaadka aadanaha, Dhinacyada Axdigaan waxaa lagu dhiirrigelinayaa in ay qaadaan, hirgeliyaan ama adkeeyaan tallaabooyin sharci, maamul iyo farsamo oo ka ballaaran ama ka ad-adag kuwa uu Axdigaan iyo hab-raacyadiisu farayaan. Mana jirto wax ku jira Axdigaan ama hab-raacyadiisa oo loo fasiran karo si ka hor istaagaya Dhinac ka mid ah Dhinacyada in uu soo rogo shuruudo ka adag, haddii shuruudahaasi ay waafaqsan yihiin ujeeddooyinka iyo qodobbada Axdigaan isla markaana ay la jaanqaadayaan xeerarka iyo waajibaadka sharciga caalamiga ah.
2. Qodobbada Axdigaan iyo hab-raacyadiisu sinnaba uma wiiqayaan, uma xaddidaya, mana baabi'inayaan xaq ay Dhinacyadu u leeyihiin in ay galaan heshiisyo laba-geesood ah ama kuwo badan-geesood ah, oo ay ku jiraan heshiisyo goboleed ama hoosaad-goboleed, kuwaas oo ku saabsan arrimo la xiriira ama ka baxsan baaxadda Axdigaan iyo hab-raacyadiisa. Hase yeeshee, waxaa shardi ah in heshiisyadaasi ay si buuxda ula jaanqaadaan waajibaadka sharci ee ka saaran Dhinacyada sida ku xusan Axdigaan iyo hab-raacyadiisa. Dhinacyada gala heshiisyadaas gaarka ah waa in ay si rasmi ah ugu wargeliyaan Shirka Guud ee Dhinacyada Axdigaan, iyaga oo u sii maraya Xafiiska Xoghayaha.

QEYBTA II: UJEEDDOOYINKA, MABAADII'DA HAGAYA IYO WAAJIBAADKA GUUD

Qodobka 3aad: Ujeeddada

Ujeeddada **Axdigaan** iyo hab-raacyadiisu waa in si waafaqsan mabda'a ka hortagga iyo masuuliyadda dawladda looga ilaaliyo jilasha hadda nool iyo kuwa mustaqbalka imanaya waxyeellada halista ah ee caafimaad, dhaqaale, bulsho iyo deegaan ee ka dhalata isticmaalka tubaakada iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha. Ujeeddadan waxaa lagu gaari doonaa dejinta, hirgelinta iyo isku-dubbaridka tallaabooyin, xeerar iyo istaraatiijiyado dhammeystiran oo lagu xakameynayo soo saarista, qaybinta, isticmaalka iyo ku cabista tubaakada, kuwaas oo Dhinacyada **Axdigaan** ku waajib tahay in ay ka fuliyaan heer qaran, heer goboleed iyo heer caalami, si loo xaqiijiyo yareynta joogtada ah, nidaamsan iyo wax ku oolka ah ee isticmaalka baahsan ee tubaakada iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha.

Qodobka 4aad: Mabaadii'da la Raacayo

Si loo gaaro ujeeddooyinka **Axdigaan** loona dhaqangeliyo qodobbadiisa, Dhinacyada Axdigaan waxaa lagu aha kale ka sokow, in hogaansamaan mabaadii'da hoos

1. Qof kasta waa in si buuxda loogu wargeliyaa cawaaqib xumada caafimaad, dabciga qabatinka leh iyo halista dhimasho ee ka dhalan karta isticmaalka tubaakada iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha. Waxaa sidoo kale waajib ah in la dejiyo, la hirgeliyo oo la xoojiyo xeerar, habraacyo fulineed, nidaam maamul iyo habab kale oo heer dowladeed ah si qof kasta looga difaaco waxyeellada ka dhalan karta isticmaalka tubaakada goobaha dadweynaha.
2. Waxaa lagama maarmaan ah in la qaado go'aanno adag oo siyaasadeed, kuwaas oo si heer qaran, heer goboleed iyo heer caalami ah loogu diyaariyo habab faahfaahsan oo qeyb-qeybsan, isku xiran oo ka falcelinaya xaaladaha, iyadoo la tixgelinayo:
 - a) Baahida loo qabo in la qaado tallaabooyin wax ku ool ah oo qof kasta looga difaacayo khataraha ka imaan kara tubaakada goobaha dadweynaha.
 - b) Baahida loo qabo in la qaado tallaabooyin looga hortagayo in dadka cusub lagu soo biiro isticmaalka tubaakada, isla markaana loo dhiirrigeliyo joojinta isticmaalka iyo hoos u dhigista isticmaalka nooc kasta oo tubaakada ah.
 - c) Baahida loo qabo in la hirgeliyo tallaabooyin bulsho iyo shaqsiyaadba ku lug leh, si loo dejiyo, loo hirgeliyo loona qiimeeyo mashaariic iyo barnaamijyo xakameynaya tubaakada, kuwaas oo waafaqsan baahiyaha iyo dhaqanka bulshada.
 - d) Baahida loo qabo in la qaado tallaabooyin gaar ah oo lagu yareynayo khataraha ku wajahan kooxaha bulsho ee gaar ahaan nugul, marka la dejinayo istaraatiijiyadda lagu xakameynayo tubaakada.
3. Iskaashiga caalamiga ah, oo ay ku jiraan isdhaafsigu teknooloojiyada, aqoonta, taageero dhaqaale iyo khibrad wadaag, waa qeyb muhiim ah oo ka mid ah hirgelinta mashaariic wax ku ool ah oo lagu xakameynayo tubaakada, iyadoo la xushmeynayo dhaqanka iyo nidaamyada bulsho ee deegaanka, isla markaana la tixgelinayo arrimaha bulsho, dhaqaale, siyaasadeed iyo sharci ee jira.
4. Hirgelinta habab faahfaahsan, qayb-qeybsan iyo falcelin isku xiran oo heer qaran, heer goboleed iyo heer caalami ah leh, ayaa muhiim u ah in si waafaqsan mabaadi'da caafimaad guud looga hortago soo noqnoqoshada cudurrada, curyaamidda carruurta iyo dhimashada ka dhalata isticmaalka tubaakada iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha.
5. Qaadashada mas'uuliyadda dhinac kasta oo si cad ugu xusan sharcigiisa ayaa ah arrin muhiim ah oo lagama maarmaan u ah xakameynta ballaaran ee tubaakada.
6. Waa muhiim in la aqoonsado bulshooyinka ku tiirsanaa bulshooyinka iyo bulsho xun kala kulmay dhaqaale iyo farsamo, kuwaas oo saameyn ku xakameynayo tubaakada

gaar ahaan dalalka soo koraya iyo kuwa dhaqaale ahaan kala guuraya. Taageeradan waa in lagu daro marka dal walba dejinayo istaraatiijiyad qaran oo lagu higsanayo horumar waara.

7. Ka qeybgalka bulshada rayidka ah waa arrin muhiim ah oo lagama maarmaan u ah gaarista ujeeddoyinka **Axdigaan** iyo hirgelinta heshiisyadiisa.

Qodobka 5aad: Waajibaadka Guud

1. Xubin kasta oo ka tirsan saxiixayaasha Axdigaan waxaa ka saaran waajibaad ah in ay dejiso, hirgeliso, xilli-xilli u cusbooneysiiso, isla markaana dib u eegto istaraatiijiyad qaran oo qeyb-qeybsan oo lagu xakameynayo tubaakada, iyo qorshayaal iyo mashaariic waafaqsan Axdigaan iyo hab-raacyadiisa, kuwaas oo ay xubintu si buuxda uga qayb qaadaneyso.
2. Ujeeddadaas la midka ah, Xubnuhu waa in ay awooddooda ugu adeegsadaan si ay u:
 - a) Sameeyaan, xoojiyaan, maalgashadaan oo hirgeliyaan hannaan qaran oo isku xiran oo lagu xakameynayo tubaakada, ama magacaabaan wakiil ku habboon hirgelinta habraacyadaas.
 - b) Meelmariyaan, fulinayaan oo xoojiyaan xeerar, habraacyo fulineed, nidaamyo maamul iyo/ama habab kale oo wax ku ool ah, iyagoo si wadajir ah ula shaqeynaya dhinacyada kale si loo dejiyo siyaasado waxtar leh oo looga hortagayo, laguna yareynayo isticmaalka tubaakada, qabatinka Nicotine-ka iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha.
3. Marka ay dejinayaan oo hirgelinayaan siyaasadaha caafimaadka guud ee bulshada ee ku saabsan xakameynta tubaakada, Xubnuhu waa in ay u howlgalaan si ay uga hortagaan faragelinta kooxaha xayeysiiska u sameeya ama danaha ka leh shirkadaha tubaakada, iyadoo la raacayo sharciga dalkaas u yaalla.
4. Xubnuhu waa in ay iska kaashadaan dejinta, hirgelinta iyo kormeerka habab, nidaamyo iyo habraacyo lagu dhaqan gelinayo Axdigaan iyo hab-raacyadiisa, iyagoo kaashanaya dhammaan dhinacyada xubnaha ka ah.
5. Xubnuhu waa in ay, marka ameeyaan iskaashi ha caalamiga ah ee awoodda ha gobolada iyo maag kale, si loo gaaro ujeed eeyahay Axdigaan iyo

raacyadiisa.

6. Xubnuhu waa in ay, iyadoo la adeegsanayo awoodooda dhaqaale, iska kaashadaan sidii loo heli lahaa maaliyad lagu hirgeliyo Axdigaan iyo hab-raacyadiisa, iyagoo qaadanaya nidaam maalgelineed oo ka kooban laba dal ama in ka badan oo ay ka qaybqaataan dalal farabadan.

QEYBTA III: TALLAABOYINKA LA XIRIIRA YAREYNTA DALABAADKA TUBAAKADA

Qodobka 6aad: Habab Canshuur iyo Ascaarta Loogu Adeegsanayo Yareynta Dalabaadka Tubaakada

1. Dhinacyada Axdigaan waxay aqoonsan yihiin in ascaarta iyo canshuuruhu yihiin qaabab wax ku ool ah oo muhiim u ah yareynta isticmaalka tubaakada, gaar ahaan qaybaha bulshada ee u nugul, sida dhallinyarada, loona xaqiijiyo in dhimista dalabaadku ay saameyn muuqata ku yeesho.
2. Iyadoo aan lagu xadgudbayn xuquuqda madaxbannaanida ee qolo kasta u leedahay dejinta iyo hirgelinta siyaasaddeeda canshuuraha, haddana Xubin kasta waxaa laga rabaa in ay u hogaansanto ujeeddooyinka qaran ee caafimaad ee khuseeya xakameynta tubaakada, isla markaana ay qaadato habab ay ka mid yihiin:
 - a) Hirgelinta siyaasad canshuureed iyo, meesha ay ku habboon tahay, siyaasad ascaareed oo lagu soo rogayo badeecooyinka tubaakada, si loo gaaro yareynta isticmaalka tubaakada iyo ujeeddooyinka caafimaad ee laga leeyahay.
 - b) In mamnuucid ama xayiraad, hadba tii ku habboon, lagu soo rogo iibinta badeecooyinka tubaakada iyo shirkadaha caalamiga ah ee ka faa'iideysta canshuur la'aanta ama soo dejinta badeecooyinka tubaakada ee aan waafaqsaneyn shuruucda dalka.
3. Dhinacyada Axdigaan waa in ay Shirweynaha Guud ee Saxiixayaasha u gudbiyaan warbixin xilliyeed oo faahfaahsan, oo ku saabsan qoondada canshuureed ee ay saareen badeecooyinka tubaakada, iyo jaantus muujinaya heerarka isbeddel ee ku yimid isticmaalka tubaakada, si waafaqsan qodobka 21aad ee Axdigaan.

Qodobka 7aad: Habab Aan Ascaarta Ahayn oo Lagu Yareynayo Isticmaalka Tubaakada

Dhinacyada **Axdigaan** waxay si cad u aqoonsan yihiin jiritaanka habab wax ku ool ah oo aan ku salaysnayn ascaarta, kuwaas oo door muhiim ah ka ciyaara dhimista isticmaalka tubaakada. Xubin kasta waxaa waajib ku ah, iyadoo si madax-bannaan u ansaxsan, in ay dejiso, hirgeliso, cusboonaysiiso, xoojiso oo kormeerto xeerar, fulin, nidaam maamul iyo habab kale oo lagama maarmaan u ah dhaqangelinta waajibaadka ku xusan Qodobbada 8aad ilaa 13aad ee **Axdigaan**. Sidoo kale, Dhinacyadu waxay xaq u leeyihiin, isla markaana lagu dhiirrigelinayaa, in ay iska kaashadaan hey'ado caalami ah si toos ah ama si wadajir ah, si loo hubiyo hirgelinta hababkaas iyadoo la waafajinayo ujeeddooyinka guud ee **Axdigaan**.

Shirweynaha Guud ee Saxi
doonaa siyaabaha ugu habi

ian waxaa laga soo jeer
agu hirgelin karo qodo

Heshiiska Ururka Caafimaadka Aduunka ee Xakameynta Tubaakada

heshiiskan, si loo gaaro ujeeddooyinka caafimaad ee bulshada, loona yareeyo isticmaalka tubaakada si waafaqsan mabaadi'da sharci iyo siyaasadeed ee **Axdigaan**.

Qodobka 8aad: Ka Difaacidda Ku Cabista Tubaakada Goobaha Dadweynaha

1. Dhinacyada **Axdigaan** waxay si cad u aqoonsan yihiin caddeymaha sayniska ee muujinaya halista caafimaad ee ka dhalan karta ku cabista tubaakada goobaha dadweynaha, iyo saameynta taban ee ay ku leedahay bulshada guud ahaan.
2. Xubin kasta waxaa waajib ku ah, iyadoo waafaqsan sharciga dalka, in ay qaadata tallaabooyin firfircoon oo lagu hirgelinayo ka hortagga ku cabista tubaakada goobaha dadweynaha. Tallaabooyinkaas waxaa ka mid ah, laakiin aan ku xaddidnayn: dejinta, hirgelinta iyo xoojinta shuruuc, fulin, nidaam maamul iyo/ama habab kale oo wax ku ool ah, si looga hortago ku cabista tubaakada meelaha ay ka mid yihiin:
 - o goobaha shaqada ee dadweynaha,
 - o gaadiidka dadweynaha,
 - o goobaha xiran ee dadku isugu yimaado,
 - o iyo goobaha kale ee dadku ku kulmaan, iyadoo la xaqiijinayo ilaalinta caafimaadka bulshada iyo ka hortagga khataraha caafimaad ee la xiriira tubaakada.

Qodobka 9aad

Xakameynta Waxyaabaha ay Ka Koobnaayeen Badeecooyinka Tubaakada

1. Shirka Saxiixayaasha Axdigaan, iyadoo lala kaashanayo hay'adaha caalamiga ah ee awoodda u leh, wuxuu dejinayaa habraacyo lagu tijaabinayo laguna cabbirayo waxyaabaha ay ka kooban tahay badeecada tubaakada iyo walxaha hawada ku soo baxa marka la isticmaalayo. Habraacyadan waxaa sidoo kale lagu dejinayaa xeerar sharciyeed oo qeexaya maadooyinka tubaakada ku jira iyo waxyaabaha ka soo baxa, si loo xaqiijiyo badbaadada iyo waafaqsanaanta badeecadaha.
2. Markay ansixiyaan hay'adaha qaran ee awoodda u leh, Xubin kasta waxaa waajib ku ah in ay dejiso, hirgeliso, xoojiso oo kormeerto nidaamyo sharci dejin, fulin, maamul iyo/ama habab kale oo wax ku ool ah, kuwaas oo loo adeegsanayo tijaabinta iyo cabbiraadda xeerarkan, si loo hubiyo in badeecada tubaakada ay u hoggaansamayso shuruucda heer qaran iyo heer caalami ee Axdigaan.

Qodobka 10aad: Xakameynta Shaacinta Waxyaabaha ay Ka Koobnaayeen Badeecooyinka Tubaakada

Xubin kasta oo ka tirsan Axdigaan shuruucda dalkooda, in ay deji-

ku ah, iyadoo waafaqsan shuruucda dalkooda, in ay deji-

sharci dejin, fulin, maamul iyo/ama habab kale oo wax ku ool ah, kuwaas oo ku waajiba soosaarayaasha iyo soo dejiyayaasha **badeecooyinka tubaakada in ay siiyaan hay'adaha dowladda warbixin faahfaahsan oo ku saabsan** waxyaabaha ku jira badeecada iyo walxaha ay sii daayaan.

Sidoo kale, Xubin kasta waxaa waajib ku ah in ay dejiso oo dhaqan geliso habab waxtar leh oo loogu wargelinayo bulshada rayidka ah, si ay u ogaadaan sunta ku jirta badeecooyinka tubaakada iyo walxaha ay hawada ku sii daayaan marka la isticmaalo.

Qodobka 11aad: Galeynta iyo Sumadeynta Badeecooyinka Tubaakada

1. Muddo saddex sano gudahood laga bilaabo maalintii uu Xubin saxiixay Axdigaan, Xubin kasta waxaa waajib ku ah, iyadoo waafaqsan sharciga dalkooda, in ay dejiso, hirgeliso oo xoojiso habab waxtar leh oo lagu xaqiijinayo in:
 - a) Galeynta (baakadeynta) iyo sumadeynta badeecooyinka tubaakada aysan noqon kuwo soo bandhigaya ama ku dhiirrigelinaya isticmaalka badeecada, iyadoo laga fogaanayo been-abuur, marin-habaabin, qiyaano ama wax kasta oo abuuri kara aragti qaldan oo ku saabsan dabciga badeecada, saameynteeda caafimaad, khatarteeda ama waxyaabaha ay sii deyneysa. Sumadahan waxaa ka mid noqon kara ereyo, tilmaamo, magac ganacsi, sawir ama astaan kasta oo muujinaysa in badeeco tubaako gaar ahi ay ka khatar yar tahay badeeco kale.
 - b) Baakadaha, kartoonnada iyo sumadaha dusha laga saaro badeecooyinka tubaakada waxaa lagu soo bandhigaa digniin caafimaad oo cad oo muujineysa khataraha isticmaalka tubaakada. Digniinahaas iyo farriimaha waxay noqon doonaan:
 - i. Ku ansaxsan hay'adaha qaran ee awoodda u leh,
 - ii. La cusbooneysiin doono sida ku habboon,
 - iii. Waaweyn, nadiif ah, muuqda oo la akhrin karo,
 - iv. Lagu soo bandhigi doonaa ugu yaraan 50% goobaha ugu muhiimsan ee baakadaha, isla markaana aan ka yaraan karin 30% goobaha muhiimka ah,
 - v. Lagu soo bandhigi doonaa sawir ahaan ama jaantus ahaan si cad loo fahmi karo.
2. Baakadaha, kartoonnada iyo sumadaha dusha laga saaro, oo ay weheliyaan digniinaha ku cad farqadda 1(b), waa in sidoo kale ay bixiyaan xog faahfaahsan oo ka tarjumaysa waxyaabaha ay ka kooban tahay badeecada tubaakada iyo waxyaabaha ay sii deyneysa, sida uu dhigayo maamulka dowladda.
3. Xubin kasta waa in ay hubis
muuqata uga muuqdaan ba
tubaakada, isla markaana b

yo xogaha la bixiyay a
onnada badeecooyink
o sumadaha dusha la

dhigay ay ku qoran yihiin luuqadda ugu muhiimsan ee beecaddan loo isticmaalo.

4. Ujeedada qodobkan, erayga “baakadaha iyo sumadeynta kore” waxaa loola jeedaa baakadeynta iyo sumadeynta loo adeegsado badeecooyinka tafaariiqda ah.

Qodobka 12aad: Tacsiinta, Warbaahinta, Tababarka iyo Wacyigelinta

Xubin kasta oo ka tirsan **Axdigaan** waxaa waajib ku ah in ay dhiirrigeliso oo xoojiso wacyigelinta bulshada ee ku saabsan arrimaha xakameynta tubaakada, iyadoo habboon u adeegsanaysa dhammaan aaladaha isgaarsiineed ee la heli karo. Si loo gaaro ujeeddadan, Xubin kasta waa in ay dejiso, hirgeliso, xoojiso oo kormeerto **tallaabooyin sharci, fulineed, maamul iyo/ama kuwo kale oo wax ku ool ah** si loo dardar geliyo:

- a. Dejinta iyo hirgelinta mashaariic wacyigelin iyo aqoonkororsi oo bulshada lagu barayo halista caafimaad ee isticmaalka tubaakada iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha, oo ay ku jirto fahamka qabatinka Nicotine-ka.
- b. Wacyigelinta dadweynaha ee ku saabsan halista caafimaad, faa'iidooyinka joojinta isticmaalka tubaakada iyo horumarinta hab-nololeed caafimaad qaba oo aan tubaako laheyn.
- c. Hubinta in bulshada ay helaan xog faahfaahsan oo ku saabsan shirkadaha tubaakada, iyadoo la waafajinayo ujeeddooyinka iyo qodobbada Axdigaan.
- d. Dejinta iyo hirgelinta barnaamijyo tababar oo waxtar leh oo loogu talagalay shaqaalaha caafimaadka, xirfadlayaasha bulshada, macallimiinta, go'aan gaadhayaasha, maamulayaasha iyo shaqsiyaadka kale ee ay khuseyso, si loo fahamsiiyo laguna wacyigeliyo howlaha xakameynta tubaakada.
- e. Ka qeybgalka bulshada, hay'adaha gaarka ah iyo ururrada aan dowliga ahayn, kuwaas oo aan ku milmin shirkadaha tubaakada, ee dejinta iyo hirgelinta mashaariic iyo istaraatiijiyado lagu xakameynayo tubaakada.
- f. Wacyigelinta dadweynaha iyo bixinta xog cad oo ku saabsan dhibaatooyinka caafimaad, dhaqaale iyo deegaan ee ka dhasha soo saarista, isticmaalka iyo ku cabista tubaakada.

Qodobka 13: Xayeysiinta, Dhiirrigelinta iyo Wakiilnimada Tubaakada

1. Qeybaha oo dhami waxay garowsan yihiin in cunaqabateyn ballaaran oo lagu soo rogo xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada tubaakadu ay hoos u dhigi doonto soo saarista iyo isticmaalka badeecada tubaakada.
2. Xubin kasta, si waafaqsan dastuurkeeda iyo mabaadii'deeda dastuuriga ah, waxay hirgelin doontaa cunaqabateyn dhammeystiran oo ku saabsan dhammaan noocyada xayeysiinta iyo wakiilnimada tubaakada. Tan waxaa ka mid ah, iyadoo xaqiijinaya aqoonta iyo aqoonta shuruucdeeda iyo farsamooyinka ay awooddo naqabateyn xuduudah

tallaaba ee xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada kasoo billaabata dhulka xubinta. Shan sano gudaheed laga bilaabo maalintii uu Axdigu dhaqan galay, xubintu waxay dejin doontaa, hirgelin doontaa, kana soo gudbin doontaa warbixin nidaam sharci, fulin, maamul iyo/ama habab kale oo ku habboon, sida uu dhigayo Qodobka 21.

3. Xubin aan awood u lahayn cunaqabateyn dhammeystiran sababo la xiriira dastuurkeeda, waxay hirgelin doontaa xayiraadaha ugu habboon ee saaran xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada, iyada oo la adeegsanayo farsamooyinka sharci ee ay awooddo. Sidoo kale, muddo shan sano gudaheed, xubintu waxay sameyn doontaa nidaamyo habboon oo sharci, fulin, maamul iyo/ama habab kale ah, isla markaana soo gudbin doontaa warbixin ku habboon.
4. Halkii ugu yar, xubintu, si waafaqsan dastuurkeeda, waa in ay:
 - a) Mamnuucdaa dhammaan noocyada xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada tubaakada ee been, marin-habaabin ama khiyaano abuuri kara, si looga hortago faham qaldan oo ku saabsan dabciga, khatarta caafimaad iyo waxyaabaha hawada laga sii daayo ee badeecada tubaakada.
 - b) Dalbataa in digniinaha caafimaad iyo farriimaha ku habboon ay la socdaan dhammaan xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada tubaakada.
 - c) Xayirtaa adeegsiga dhiirrigelin toos ah ama dadweyne oo ka caawinaysa dadweynaha iney iibsadaan badeecadaha tubaakada.
 - d) Dalbataa, haddii aysan jirin cunaqabateyn dhammeystiran, in kharashaadka shirkadaha tubaakada ku bixiyaan xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada aan weli la mamnuucin lagu soo bandhigo hay'adaha dowliga ah ee khuseeya, kuwaas oo go'aamin kara in tiradaas loo bandhigo dadweynaha iyo Shirweynaha Saxiixayaasha, sida uu dhigayo Qodobka 21.
 - e) Qaadaa cunaqabateyn dhammeystiran ama, haddii aysan awoodin, waxay xayirtaa xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada idaacadaha, telefihinada, wargeysyada, internetka iyo saxaafadda kale, muddo shan sano gudaheed.
 - f) Mamnuucdaa ama xayirtaa wakiilnimada tubaakada ee lagu soo bandhigo munaasabadaha caalamiga ah ama ka qaybgalayaasha, haddii aysan awoodin mamnuucid buuxda sababo dastuur iyo mabaadii' ah.
5. Qeybaha waxaa lagu dhiirrigelinayaa in ay qaadaan tallaabooyin dheeraad ah oo ka baxsan waajibaadka ugu yar ee qodobkan.
6. Qeybuhu waxay iska kaashanayaan horumarinta teknoolojiyada iyo hababka kale ee lagama maarmaanka u ah tirtiridda xayeysiinta xuduudaha ka tallaaba.
7. Qeybaha cunaqabateynta s , dhiirrigelinta iyo wakii
tubaakada waxay xaq u lee ale cunaqabateyn saai

xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada soo galaysa dhulkooda, isla markaana ay kusoo rogaan ciqaab la mid ah tan lagu soo rogo badeecadaha gudaha dhulkaas. Faqraddani ma taageerayso ciqaab gaar ah.

8. Qeybuhu waxay ka fiirsan doonaan diyaarinta habraacyo caalami ah oo u baahan iskaashi adduun si loo hirgeliyo cunaqabateyn dhammeystiran oo lagu soo rogo xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada tubaakada ee xuduudaha ka tallaaba.

Qodobka 14: Tallaabooyinka Hoos-u-dhigidda Dalabka iyo Qabatinka Tubaakada iyo Dhiirrigelinta Joojinta Isticmaalkeeda

1. Xubin kasta waa in ay horumarisaa, dejisaa, isla markaana si nidaamsan oo dhammeystiran u faafisaa tilmaamo ku saleysan cilmiga iyo dhaqanka wanaagga, iyadoo la tixgelinayo duruufaha guud iyo mudnaanta arrimaha bulshada, si loo qaado tallaabooyin wax ku ool ah oo kor loogu qaadayo joojinta isticmaalka tubaakada iyo in loo helo daaweyn ku filan kuwa qaba qabatinka tubaakada.
2. Iyada oo arrintan la tixgelinayo, dhinac kasta wuxuu ku dadaali doonaa in uu:
 - a) Qaabeeyo, hirgeliyo, oo taageero barnaamijyo wax ku ool ah oo dhiirrigelinaya joojinta isticmaalka tubaakada, gaar ahaan xarumaha waxbarashada, xarumaha caafimaadka, goobaha shaqada iyo goobaha cayaaraha;
 - b) Ogaado, qiimeeyo, oo daweeeyo ku xirnaanta tubaakada, isla markaana dhiirrigeliyo barnaamijyo heer qaran ah oo caafimaad iyo waxbarasho ku saleysan, iyadoo qorshayaasha iyo istiraatiijiyadaha ay si buuxda uga qayb qaadanayaan shaqaalaha caafimaadka iyo horjoogayaasha bulshada;
 - c) Dhiso xarumo daryeel caafimaad iyo xarumo baxnaanineed oo bixiya adeegyo lagu ogaanayo, lagu kala taliyo, lagu hortago, laguna daweeeyo qabatinka tubaakada; iyo
 - d) La shaqeeyo qeybaha kale ee khuseeya si loo fududeeyo helitaanka daaweynta ku xirnaan ay ku jiraan maaddooy daawooyinka ee habb Qodobka 22aad, kuwa adeegsan karo ogaan nta qabatinka tubaaka

Heshiiska Ururka Caafimaadka Aduunka ee Xakameynta Tubaakada
ay lagama maarmaan tahay.

- d) Soo saaro oo hirgeliyo tallaabooyin lagu kormeerayo, diiwaangelinayo, iyo xakameynayo keydinta iyo qaybinta tubaakada, iyadoo lagu ciqaabayo canshuuro adag;
 - e) Qaado tallaabooyin ku habboon si loo suurtoogeliyo in lala wareego hantida la xiriirta ganacsiga sharci-darrada ah ee tubaakada.
5. Macluumaadka la ururiyey ee ku xusan hoosaadyada 4(a) iyo 4(d) ee Qodobkan, sida ku habboon, waxaa xubnuhu ku soo bandhigi doonaan qaab isku-dhafaan warbixinahooda xilliyeed ee loo gudbiyo Shirweynaha Qeybaha, iyagoo u hoggaansamaya Qodobka 21.
6. Xubnuhu waa inay, sida ku habboon oo waafaqsan sharciga qaranka, dhiirrigeliyaan iskaashiga u dhexeeya hay'adaha qaranka, iyo sidoo kale hay'adaha goboleed iyo kuwa caalami ah ee dawliga ah ee khuseeya, marka laga hadlayo baaritaanada, dacwadeynta iyo howlgallada sharciga, iyadoo ujeeddadu tahay ciribtirka ganacsiga sharci darrada ah ee badeecadaha tubaakada. Muhiimad gaar ah waxaa la siinayaa iskaashiga heerarka goboleed iyo heerarka hoose si loola dagaalo ganacsiga sharci darrada ah ee tubaakada.
7. Xubin kasta waa inay ku dadaashaa in ay qaado oo hirgeliso tallaabooyin dheeraad ah, oo ay ku jiraan ruqsad si ku habboon, si loo xakameeyo ama loo nidaamiyo wax-soo-saarka iyo qaybinta badeecadaha tubaakada, ujeeddaduna tahay ka hortagga ganacsiga sharci darrada ah.

Qodobka 16aad – Ka iibinta iyo ka ganacsiga tubaakada ee carruurta yar yar

1. Xubin kasta waa in ay qaadaa oo dhaqan gelisaa tallaabooyin sharci, fulin, maamul ama kuwo kale oo wax ku ool ah, heerka dowladda ee ku habboon, si looga mamnuuco iibinta badeecadaha tubaakada dadka da'doodu ka yar tahay da'da uu sharcigu dalkaasi dhigayo, sharciga qaranka, ama 18 sano. Tallaabooyinkani waxay ka mid noqon karaan:
- a) Dalbashada in dhammaan iibiyeyaasha badeecadaha tubaakada ay ku soo bandhigaan goobahooda ganacsi calaamad cad oo muuqata oo muujinaysa mamnuucidda iibinta tubaakada ee carruurta, iyo marka shaki jiro, in iibiyaha uu ka codsado qof kasta oo tubaakada iibsanaayo inuu keeno caddeyn muujinaysa inuu gaaray da'da sharciga ah;
 - b) Mamnuucidda iibinta badeecadaha tubaakada qaab kasta oo si toos ah loogu heli karo, sida in la dhigto alaabta dukaamada;
 - c) Mamnuucidda soo saarista iyo iibinta nacnaca, cuntooyinka fudud, alaabta carruurta ku ciyaarto ama waxyaabaha kale ee qaab tubaako ah kuwaas oo soo jiidan kara carruurta;
 - d) Hubinta in mashiinada iibinta tubaakada ee carruurta u fudud tahay inay ka horeeyo iibinta tubaakada ee carruurta. s yimaada maamulka iibinta tubaakada ee carruurta.

2. Xubin kasta waa in ay mamnuucdaa ama dhiirrigelisaa mamnuucidda qaybinta badeecadaha tubaakada ee bilaashka ah ee loo fidiyo bulshada, gaar ahaan carruurta.
3. Xubin kasta waa in ay ku dadaashaa in ay mamnuucdo iibinta sigaarka si gooni-gooni ah ama baakado yaryar oo kordhiya awoodda carruurta iyo dadka da'doodu hooseyso ee ay ku iibsadaan badeecadahaasi.
4. Qeybuhu waxay garowsan yihiin in, si kor loogu qaado waxtarkooda, tallaabooyinka looga hortagayo iibinta badeecadaha tubaakada ee carruurta iyo dadka da'doodu hooseyso, ay habboon tahay in lagu dhaqan geliyo si wadajir ah iyadoo lala marayo qodobbada kale ee ku xusan Axdigan.
5. Marka ay Xubin saxiixdo, ansixiso, aqbasho, oggolaato ama ku biiro Axdiga, ama wakhti kasta kadib, waxay Xubin ku muujin kartaa, iyada oo loo marayo qoraal qasab ah oo xeer ahaan ku xidhan, go'aankeeda ah in la mamnuuco keenista mashiinnada tubaakada lagu iibiyo gudaha maamulkooda, ama, sida ku habboon, in gebi ahaanba la mamnuuco mashiinnadaas. Qoraalka laga sameeyo Qodobkan waxaa Depositary-ga loogu gudbin doonaa dhammaan Xubnaha Axdiga.
6. Xubin kasta waa in ay qaadaa oo dhaqangelisaa tallaabooyin sharci dejin, fulineed, maamul iyo kuwo kale oo wax ku ool ah, oo ay ku jiraan ciqaabo lagu soo rogo iibiyeyaasha iyo qaybiyeyaasha, si loo hubiyo u hoggaansanaanta waajibaadka ku xusan faqrada 1–5 ee Qodobkan.
7. Xubin kasta, sida ku habboon, waa in ay qaadaa oo dhaqangelisaa tallaabooyin sharci dejin, fulineed, maamul iyo kuwo kale oo wax ku ool ah si loo mamnuuco iibinta badeecadaha tubaakada ee ay sameeyaan qof kasta oo da'doodu ka yar tahay da'da uu dhigayo sharciga gudaha, sharciga qaran, ama 18 sano.

Qodobka 17aad: *Taageeridda hawlaha kale ee dhaqaale ahaan la dabbakhi karo*

Dhinacyadu waa inay iskaashi la sameeyaan midba midka kale, heer gobol, heer dowladeed iyo caalamiba, iyadoo lagu dhiirigelinayo dhaqaale ahaan dadka ka shaqeeya tubaakada hawlo kale oo baddiil ah, haddii ay yihiin kuwa beera, iyo shaqsiyaadka iibiyaba.

QAYBTA V: ILAALINTA DEEGAANKA

Qodobka 18aad

Ilaalinta bii'ada iyo caafimaadka dadka

Iyagoo fulinaya waajibaadkooda ku xusan Cahdigan, dhinacyadu waxa ay ku heshiinayaan in ay ilaaliyaan bii'ada iyo caafimaadka dadka iyagoo isha ku haynaya in dhulkooda lagu beero oo laga soosaaro tubaakada.

QAYBTA VI: SU'AALO LA XIRIIRA MAS'UULIYADDA

Qodobka 19aad

Mas'uuliyadda

1. Ujeeddada loo xakameynayo tubaakada, dhinacyadu waxa ay xil iska saarayaan qaadidda tallaabo sharci ah ama xoojinta sharciyada hadda jira, marka ay lagama maarmaanka tahay, si loola tacaalo dambiga shacabka laga galo, oo haddii ay mcquul tahay xataa magdhow laga siiyo
2. Dhinacyadu waa inay iska kaashadan is-dhaafsigu macluumaadka marka ay Shirayaan si waafaqsan Qodobka 21aad, sida:
 - a. Macluumaadka ku saabsan saameynta ay tubaakadu ku leedahay caafimaada iyo saameynta qiiqa tubaakada si waafaqsan Qodobka 20.3 (a); iyo
 - b. Macluumaadka ku saabsan culuunta sharciyada iyo qawaaniinta la dhaqangeliyay.
3. Dhinacyadu waxa ay si wanaagsan oo wadajir ah isugu raacayaan heerka sharciyada, siyaasadaha, xeerarka dhaqanka iyo hagaajinta heshiisyada ka jira dalka, kuwaas oo qaarba qaarka kale ay iska caawinayaan demibyada shacabka laga galo sida uu qabo Cahdigan.
4. Cahdigan ma saameynayo mana xaddidayo xuquuqaha ay leeyahiin maxkamdaha dhinacyada, waa haddii ay xuquuqahaasi jirto.
5. Shirka Dhinacyadu yeelanayaan waxaa lagu eegayaa, haddii ay suurto gal tahay, marxaladda hore, ku xisaabtanka shaqooyinka heerka caalami ah ee la fuliyay, arrimaha la xiriira masuuliyadda, hababka caalamiga ah ee ku saabsan taageeridda arrimahaas, markii loo baahdo, sharciyada dhinacyada iyo hawlhooda kale ee waafaqsan qodobkan.

**QAYBTA VII: ISKAASHIGA IYO ISGAARSIINTA
MACLUUMAADKA CILMIGA KU SALAYSAN**

Qodobka 20aad

Daraaseynta, dabagelidda iyo is-dhaafsigu Macluumaadka

1. Dhinacyadu waxa ay ku dadaalayaan inay hormariyaan cilmibaaris qaran si ay isuguduwaan barnaamijyada cilmibaarista heer gobol iyo heer Qaran ah oo ku aaddan xakameynta tubaakada. Sidaa awgeed, dhinac kasta waa in:
 - a. Uu billaabaa oo wada shaqeyn toos ah la yeeshaa ururada heer gobol iyo heer qaran iyo hay'adaha kaleba si loo qabto daraaseyn qiima leh oo cilmiyeysan, iyado sidoo kale la dhiirigelinayo cilmi-baarisyo laga sameeyey cawaaqibta isticmaalka tubaakada iyo saameynta qiiqa sigaarka iyo dalagyada kale; iyo
 - b. Uu Horumariyaa oo xoojiyaa, iskaashi toos ahna la yeeshaa ururada heer gobol iyo heer qaran iyo hay'adaha kaleba, dhinaca tababarada iyo taageeridda dhammaan hay'adaha ka shaqeeya hawlaha xakameynta tubaakada, sida hawlaha daraaseynta, fulinta iyo qiimeynta.
2. Dhinacyadu waa inay sida ugu habboon u dejiyaan, barnaamijyada heer qaran, gobol iyo heer caalamiba ilaalinta guud, qaababka go'aamada iyo cawaaqibyo isticmaalka iyo qiiqa tubaakada. Arrintan darteed, dhinacyadu waa in ay u midoobaan barnaamijyada dabagalka tubaakada ee heer qaran, heer gobol iyo dabagalka caafimaadka ee heer caalami, si macluumaadka la hayo la isu barbardhigo loona falanqeeyo, hadba sida ku habboon.
3. Dhinacyadu waxa ay aqoonsanayaan muhiimadda dhaqaale iyo midda farsamo ee heer qaran, gobol iyo heer caalamiba, iyadoo dhinac kastana uu ku dadaalayo:
 - a. Dhisida nidaam heer qaran ah oo loogu talagalay dabagalka cudurrada faafa, kuwaas oo ka dhasha isticmaalka tubaakada ee la xiriira arrimaha bulshada, dhaqaalaha iyo caafimaadka;
 - b. Iskaashiga ururada heer qaran, gobol iyo heer caalami iyo hay'adaha kale sida; hay'adaha dowliga ah iyo kuwa aan dowliga aheyn ee ka shaqeeya dabagalka tubaakada iyo isdhaafsigu macluumaadka ku saabsan arrimaha ku xusan faqrada 3(b) ee qodobkan; iyo
 - c. Iskaashiga Ururka Caafimaadka Aduunka si loo horumariyo guud ahaan tilmaamaha ama habraacyada lagu qeexayo ururinta, falanqaynta iyo faafinta xogaha dabagalka tubaakada.

4. Dhinacyadu waxa ay ku xirnaan doonan shuruucda qaranka, iyagoo dhiirigelinaya oo fududeynaya isweydaarsiga macluumaadka guud, farsamada, dhaqaale-bulsheedka, ganacsiga iyo sharciyada cilmiga ku salaysanee la heli karo, iyo sidoo kale macluumaadka ku saabsan waxsoosaarka iyo beerista tubaakada, sida ku xusan Cahdigan, kaas oo wax ka taraya baahiyaha gaarka ah ee waddamada soo koraya oo dhaqaalahooduna uu kala-guurka ku jiro.

Dhinac kastana waa in uu ku dadaalaa:

- a. In uu si horumarsan u dhiso oo u joogteeyo xog-ururinta sharciyada cusub iyo shuruucda xakameynta tubaakada iyo, macluumaadka ku saabsan hirgelinta culuunta Sharciga, iyo ka wada shaqaynta horumarinta barnaamijyada xakamaynta tubaakada heer gobol iyo heer caalamiba.
- b. In uu si horumarsan u dhiso oo u joogteeyo xog-ururinta barnamijyada dabagal heer caalami ah oo waafaqsan faqrada 3(b) ee qodobkan; iyo
- c. In uu Iskaashi la yeesho ururo caalami ah, si horumarsanna u dhiso oo u joogteeyo nidaam caalami ah si loo soo ururiyo loona faafiyo macluumaadka ku saabsan waxsoosaarka tubaakada, taas oo saameyn ku leh Cahdiga ama hawlaha caalamiga ah ee xakameynta tubaakada.

5. Dhinacyadu waa in ay wada shaqeeyaan, sida ururada caalamiga ah iyo kuwa gobolkaba iyo hay'adaha maaliyadeed iyo horumarineed, heerkii ay doonaanba ha ahaadeene, iyadoo ladhiirigelinayo xogaha arrimaha farsamo iyo maaliyadeed, si loo kaabo qeybaha soo koraya ee waddanka iyo dhinacyada dhaqaalahoodu aanu sugneyn si ay u gutaan wajibaadkooda cilmibaariseed, dabagal iyo xog-isweydaarsi.

Qodobka 21aad: Warbixinta iyo Xog Isweydaarsiga

1. Xubin walba waxay shirweynaha saxiixayaasha usoo gudbineysaa, ayagoo soo marsiinaya Xafiiska Xoghayaha, warbixin xilliyeed ka hadleysa sidii ay u fuliyeen Cahdiga, warbixintaasoo ay ku jiraan arrimahan soo socda:

- a. Xog ku saabsan arrimaha sharciyeynta, fulinta, maamulka iyo tallaabooyin kale oo la qaaday si loo hirgeliyo Cahdiga;
- b. Xog ku saabsan caqabadaha ama dhibaatooyinkii la gala kulmay hirgelinta Cahdiga iyo tallaabooyinkii la qaaday si looga gudbo caqabadahaas;

Heshiiska Ururka Caafimaadka Aduunka ee Xakameynta Tubaakada

- c. Xog ku saabsan kaalmada maaliyadeed iyo midda farsamo ee la siiyay howlaha xakameynta tubaakada;
 - d. Xog ku saabsan sahan iyo cilmibaaris sida ku tilmaaman qodobka 20, iyo
 - e. Xogaha lagu tilmaamay qodobbada 6.3, 13.2, 13.3, 13.4(4) iyo 19.2.
2. Muddada u dhexeysa iyo qaabka ay yeelaneyso warbixinta ay qeybaha oo dhammi soo gudbinayaan waxaa lagu go'aaminayaa Shirweynaha Saxiisayaasha. Xubin kasta waxay warbixinta ugu horreysa ku keenaysaa laba sano gudahood laga billaabo maalintii uu dhaqan galay saxiixii Cahdiga ee Xubinta.
3. Shirweynaha saxiixayaashu, ayagoo raacaya qodobbada 22 iyo 26, waxay isla eegayaan qaabkii xubnaha soo koraya iyo kuwa dhaqaalahoodu kala guurka yahay, markii ay soo codsadaan, looga caawin iney kasoo baxaan waajibaadka qodabkan ka dhalanaya.
4. warbixinta iyo xog isweydaarsiga ku xusan Cahdigan waa iney waafaqsan yihiin sharciga dalka ee ku saabsan sirta iyo ammaanada. Qeybuhu waxay, sidii dhinacyadu ugu sheegeenba, dhowri doonaan xog kasta oo qarsoodi ah ee leys weydaarsado.

Qodobka 22aad

Ka-wada-shaqeynta Cilmiga, Teknoolojiyadda, Arrimaha Sharciga iyo Bixinta Khibradda La Xiriirta

1. Qeybaha Cahdigan ku jira waxay yeelanayaan iskaashi toos ah ama mid ay dhexdhexaadinayaan hay'ado caalami ah oo awood u leh, si loo xoojiyo kartidooda ku aaddan fulinta waajibaadka ka dhashay Cahdigan, iyadoo si gaar ah loo tixgelinayo baahiyaha Dalalka soo koraya iyo kuwa dhaqaalahoodu ku jiro heer kala-guur ah.
Iskaashigan wuxuu dhiirrigelinayaa is-weydaarsiga farsamada, aqoonta, iyo khibradda sharci iyo tan teknoolojiyadeed, sida ay Qeybuhu ku heshiiyaan, si loo dejiyo loona xoojiyo istaraatiijiyado, qorshayaal iyo barnaamijyo qaran oo wax ku ool ah oo lagu xakameynayo tubaakada, kuwaas oo, arrimo kale ka sokow, diiradda saaraya:
 - a. Fududeynta horumarinta, is-weydaarsiga iyo hanashada teknoolojiyadda, aqoonta, xirfadaha, kartida iyo khibradda la xiriirta xakameynta tubaakada.
 - b. Bixinta taageero farsamo, aqooneed, sharci iyo khibrado kale, si loo dejiyo loona xoojiyo istaraatiijiyado, qorshayaal iyo barnaamijyo qaran oo lagu xakameynayo tubaakada, looguna talagalay hirgelinta Cahdigan, iyadoo, arrimo kale ka sokow, ay ka mid yihiin:
 - i. In, codsiga ka dib, laga caawiyo dejinta iyo xoojinta aasaaska sharci-dejineed iyo barnaamijyo farsamo, oo ay ku jiraan kuwa lagu hor istaagayo ku-biirista balwadda tubaakada, lagu dhiirrigelinayo joojinteeda, laguna mamnuucayo isticmaalka tubaakada ee goobaha dadweynaha;
 - ii. In la caawiyo shaqaalaha ku howlan warshadaha tubaakada si ay u helaan mihna aqo oo dhaqaale ahaa sharci ahaanba laxbannaan howlaha ti si ay nolol-maa joolaan;

- iii. In la taageero beeraleyda tubaakada si ay u beddelaan dalagyadooda, una wareegaan dalagyo kale oo dhaqaale ahaan wax-ku-ool ah oo waara;
 - iv. In la taageero tababarrada iyo mashaariicda xirfad-dhiska ah ee loo qabanayo shaqaalaha ku habboon, si waafaqsan Qodobka 12aad;
 - v. In la bixiyo qalab, agab, sahay iyo taakulo farsamo oo kale oo lagama maarmaan u ah hirgelinta istaraatiijiyadaha, qorshayaasha iyo barnaamijyada xakameynta tubaakada;
 - vi. In la caddeeyo lana horumariyo hababka xakameynta tubaakada, oo ay ku jirto bixinta daaweyn dhammaystiran oo loo fidiyo dadka qaba qabatinka nikotiinta;
 - vii. In la dhiirrigeliyo cilmi-baaris lagu horumarinayo awoodda lagu heli karo daaweyn wax-ku-ool ah oo dhammaystiran oo loogu talagalay dadka qaba qabatinka nikotiinta.
2. Shirweynaha Qeybaha (Conference of the Parties) wuxuu dhiirrigelinayaa oo fududeynayaa is-weydaarsiga farsamada, aqoonta, khibrada sharci iyo tan teknoolojiyadeed ee u dhexeysa Qeybaha, isagoo sidoo kale diyaarinaya taakulo dhaqaale, si waafaqsan Qodobka 26aad ee Cahdigan.

QEEYBTA VIII: QAABABKA HAY'ADEED IYO KHEYRAADKA MAALIYADEED

Qodobka 23aad

Shirweynaha Saxiixayaasha

1. Shirweynaha saxiixaayaasha ayaa halkan lagu dhisayaa. Shirweynaha ugu horreeya waxaa isugu yeeraya Ururka Caafimaadka Aduunka WHO muddo aan ka badnayn hal sano gudaheed, laga billaabo maalintii uu dhaqangalay ku biiritaanka Cahdigu. Shirweynuhu wuxuu fadhigiisa ugu horreeya ku go'aamin doonaa goorta iyo goobta lagu qaban doono fadhiyadiisa dambe ee caadiga ah.
2. Fadhiyada aan caadiga heyn ee shirweynaha saxiixayaasha waxaa la qabanayaa markii kale ee Goluhu u arko in loo baahan ahay, ama ay codsi qoraal ah soo gudbisu xubin ka mid saxiixayaasha, oo shardiigu yahay, in lix bilood ka hor ay xubintu codeigeeda usoo gudbisay Xafiiska Xoghayaha Joogtada a
seddax meelood oo meel
sla markaana ay taa
guud.

3. Shiweynaha saxiixayaashu wuxuu fadhigiisa ugu horreeya isfaham ah ugu meel marin doonaa xeerarka habraaciisa shaqo.

4. Shirweynaha saxiixayaashu wuxuu sidoo kale si isfaham ah ku meel marin doonaa xerarkiisa maaliyadeed iyo sidoo kale santuuqa dhaqaale ee maamulada ka farcami doona iyo weliba xeerarka lagu maamulayo dhaqaalaha ku baxaya Xafiiska Xogheynta. Fadhi kasta oo caadi waxaa lagu ansaxin doonaa miisaaniyadda xilli maaliyadeedka soo socda tan iyo inta laga gaarayo fadhiga kale.
5. Shirweynaha saxiixayaasha wuxuu isha ku heyn doonaa hirgelinta Cahdiga, wuxuuna qaadan doonaa go'aamada lagama maarmaaka u ah in si wax ku ool ah loo hirgeliyo Cahdiga, wuxuuna kaloo ansaxin doonaa heshiisyada la socda, lifaaqyada iyo wax ka bedelka lagu sameeyo Cahdigan, si waafaqsan qodobbada 28,29 iyo 33. Ujeeddadan darteed ayaa wuxuu shirweynuhu:
 - a. Dhiirrigelin doonaa oo fududeyn doonaa is dhaafsigga xogaha, sida ku xusan qodobbada 20 iyo 21.
 - b. Dhiirrigelin doonaa oo hoggaamin doonaan dejinta iyo dibuhabeynta joogto oo lagu sameynayo habab isu dhigma oo cilmibariseed iyo xog ururineed oo ka dheeri ah tii lagu soo sheegay qodobka 20, kuna saabsan hirgelinta Cahdigan.
 - c. Dheerrigelin doonaa, dejinta, hirgelinta iyo qiimeynta istaraatiijiyad, qorshe iyo mashaariic, sidoo kalana siyaasad, sharciyeyn iyo habab kaleba.
 - d. Ka baaraandegi doonaa warbixinnada ay usoo gudbiyaan xubnuhu si waafaqsan qodobka 21, wuxuuna si joogto ah u meel marin doonaa warbixinnada ku saabsan hirgelinta Cahdiga.
 - e. Dhiirrigelin doonaa oo u abaabulidda kheyraadka maaliyadeed in lagu bixiyo hirgelinta cahdiga, si waafaqsan qodobka 26.
 - f. Dhisayaa markii loo baahdo hay'ado farac ah oo gacan ka geysanaya gaarsita ujeeddooyinkii Cahdiga
 - g. Codsanayaa, markii loo baahdo, adeegga iyo wadashaqeynta iyo xogta ay helaan hay'adaha Qaramada Midoobay ee awoodda u leh arintuna ay khuseyso, ururrada kale ee caalmiga ah iyo kuwa dowlad gobaleedyada iyo ururrada aan dowliga aheyn, taasoo looga dan leeyahay in lagu xoojiyo hirgelinta Cahdiga, iyo
 - h. Ka fikirayaa tallaabooyin kale oo lagu gaari karo ujeeddooyinka cahdiga, iyadoo laga fahmayo heerka iyo ballaadnaynta braddii laga helay hirgelinta.
6. shirweynaha saxiixayaasha wuxuu ka qaybgalayaa qorshaha iyo qaac u sameynayaa qaababka lagu fulinayo qodobbada Golaha.

Qodobka 24

Xafiiska Xoghayaha

1. Shirweynaha Saxiixayaashu wuxuu magacaabayaa xoghaye Joogto ah, wuxuuna dejinayaa waajibaadkiisa shaqo. Shirweynaha saxiixayaashu wuxuu ku dadaalayaa inuu arrintaas ku dhammeeyo fadhigiisa u horreeya
2. Ilaa iyo inta laga magacaabayo xoghayaha joogtada ah, waajibaadkiisana laga caddeynayo, waxaa shaqadii xafiiska Xoghayaha sii wadaya Ururka caafimaadka Aduunka (WHO)
3. Shaqada xafiiska Xoghayaha waxay noqon doontaa:
 - a. Iney abaaulaan fadhiyada shirweynaha saxiixayaasha iyo hay'adaha ka farcama, siiyana adeegga ay uga baahan yihiin.
 - b. In loo gudbiyo warbixinaha la helo iyadoo la raacayo heshiiska
 - c. In la siiyo taageero dhinacyada gaar ahaan wadamada soo koraya iyo dhinacyada kujira marxalada kala guurka dhaqaalaha iyadoo la codsanaayo isku duwida iyo isgaarsiinta xogta loo baahan yahay iyadoo loo eegaayo qodobada heshiiska.
 - d. In la diyaariyo warbixinaha iyo hawlaha la xiriira heshiiska iyadoo la raacayo hanaanka hagida shirka dhinacyada isla markaana loo gudbinaayo qaybaha ka qaybgalaaya shirka.
 - e. In la hubiyo hanaanka hagida shirka dhinacyada iyo isku xirnaanta muhiimka ah ee loo baahan yahay si loogu dabaqo shirarka caalamiga ah iyo kuwa urur dawladeedyada heer gobol iwm.
 - f. In la guda gallo hanaanka hagidda shirka dhinacyada iyadoo la isku duba ridaayo nidaamka maamul ee loo bahaan yahay si looga mira dhaliyo shaqada shirka.
 - g. In la qabto shaqooyinka maamul ee uu qeexayo heshiiska, oo ay ka midtahay baratakoolka iyo shaqooyinka kale ee lago'aamiyo in loo baahan yahay inta shirka dhinacyadu uu socdo.

Qoddobka 25aad

Xiriirka u dhaxeeya Dhinacyada Shirka iyo ururdawladeedyada

Si loo helo wada shaqayn farsamo iyo mid dhaqaale oo lagu gaaro ujeedooyinka heshiiska xakameynta Tubaakada, Dhinacyada shirku waxa ay wadashayn ay ku meelmariyaan heshiiskan ka codsanayaan Ururada caalamiga ah iyo ururdawladeedyada oo ay ku jiraan Hay'addaha horumarinta dhaqaaluhu.

Qodobka 26aad

Kheyraadka Dhaqaale (Financial Resources)

1. Dowladaha Darafyada ka ah Cahdigan waxay aqoonsan yihiin doorka muhiimka ah ee kheyraadka dhaqaale uu ka ciyaaro xaqiijinta ujeeddooyinka Cahdigan.
2. Dowlad kasta oo Daraf ka ah Cahdigan waxay bixinaysaa taageero dhaqaale oo ku aaddan hawlaheeda qaran ee loogu talagalay hirgelinta ujeeddooyinka Cahdigan, iyadoo ku dhaqmeysa qorshaheeda qaran, mudnaanta ay dejisatay iyo barnaamijyadeeda.
3. Dowladaha Darafyada ah waxay, marka ay habboon tahay, dhiirrigelinayaan adeegsiga kanaallada maalgelinta laba-geesoodka ah, kuwa goboleed, kuwa hoos-goboleed iyo kuwa kale ee caalami ah, si loo bixiyo maalgelin loogu talagalay horumarinta iyo xoojinta barnaamijyo dhammeystiran oo dhinacyo badan taabanaya, kuwaas oo lagu xakameynayo tubaakada, isla markaana loogu talagalay Dowladaha soo koraya iyo Dowladaha dhaqaalahoodu ku jiro heer kala-guur ah.
Arrintan awgeed, beddelaad dhaqaale ahaan waara oo macquul ah oo laga sameeyo wax-soo-saarka tubaakada, oo ay ku jirto kala-duwanaanshaha dalagyada, waa in lagu daraa lana taageeraa istaraatiijiyadaha qaran ee horumarinta waarta.
4. Dowladaha Darafyada ah ee xubnaha ka ah hay'adaha dowladaha dhexdooda ee heer goboleed iyo heer caalami ah, iyo sidoo kale hay'adaha maaliyadda iyo horumarinta, waxay ku dhiirrigelinayaan hay'adahaas in ay bixiyaan taageero dhaqaale oo loo fidinayo Dowladaha soo koraya iyo Dowladaha dhaqaalahoodu ku jiro heer kala-guur ah, si ay u gutaan waajibaadkooda ka dhashay Cahdigan, iyada oo aan waxba laga dhimin xuquuqda ka-qaybgalka ee Dowladahaas ku leeyihiin hay'adahaas.
5. Dowladaha Darafyada ah waxay ku heshiiyeen in:
 - a. Si Dowladaha Darafyada ah looga caawiyo gudashada waajibaadkooda ku xusan Cahdigan, dhammaan kheyraadka jira ama suuragalka ah ee la heli karo—ha ahaadeen kuwo dhaqaale, farsamo ama kuwo kale, ha ahaadeen kuwo dhaqaale ama kuwo farsamo, kuwo kale ama kuwo dhaqaale iyo farsamo—ay leeyahay—ee loo adeegsadaan xakameynta tubaa iyo horumarinta qaybaha dawladda iyo dawladda, iyo mudnaan gaar ah la siinayo.

Dowladaha soo koraya iyo Dowladaha dhaqaalahoodu ku jiro heer kala-guur ah;

- b. Xoghayntu ay, marka codsi loo soo gudbiyo, talo iyo hagir ka siiso Dowladaha soo koraya iyo Dowladaha dhaqaalahoodu ku jiro heer kala-guur ah ilaha maalgelin ee la heli karo, si loo fududeeyo hirgelinta waajibaadkooda ku xusan Cahdigan;
- c. Shirweynaha Dowladaha Darafyada ah uu, kulankiisa ugu horreeya, dib u eego ilaha iyo hababka taageero ee hadda jira iyo kuwa suuragalka ah, iyadoo lagu saleynayo daraasad ay sameeyso Xoghayntu iyo macluumaad kale oo khuseeya, isla markaana uu qiimeeyo ku-filnaanshahooda;
- d. Natiijooyinka ka soo baxa dib-u-eegistaas ay Shirweynaha Dowladaha Darafyada ah tixgelin ku saleeyaan go'aaminta baahida loo qabo xoojinta hababka jira ama dejinta sanduuq caalami ah oo iskaa wax u qabso ah ama hannaan maaliyadeed kale oo ku habboon, si loo hago loona helo kheyraad dhaqaale oo dheeraad ah, marka loo baahdo, laguna taageero Dowladaha soo koraya iyo Dowladaha dhaqaalahoodu ku jiro heer kala-guur ah, si ay u xaqiijiyaan ujeedooyinka Cahdigan.

QAYBTA IX: XALLINTA KHILAAFAADKA

Qodobka 27aad

Xallinta Khilaafaadka

1. Haddii ay dhacdo muran u dhaxeeya laba ama in ka badan oo ka mid ah dhinacyada uu khuseeyo khilaafkan ama murankan oo laxiriira Fasiraada ama dabaqaada heshiiskan xakameynta tubaakada, dhinacyada waxaa la gudboon in ay raadiyaan dariiq diblomaasiyadeed oo ay ku xalinayaan khilaafaadka iyagoo ka heshiinaaya khilaafka amase waxa ay xal ku raadin karaan nidaamyo kale oo nabadeed oo ay iyagu doorteen, oo ay ku jirto isxilqaan, in la dhexdhexaadiyo, Si loo heshiisiyo. Guuldarada ka timaada in lagaadho heshiis ku yimaada is afgarad, dhexdhexaadin ama heshiisiinba ka madhigna in dhinacyadu ay ka doodaan masuulivada ka saaran in ay raadiyaan dariiq av ku xaliyaan kala aragti duwan
2. Marka la ansixiyo, la aq
xaqiiqinta hirgelinta heshii
- ia loo meelmariyo si r
r. Intaa kadib wadan an

ama hay'ad ka mida kuwa heshiiska qayb ka ahi waxa ay qoraal ku cadayn kartaa in muranka aan lagu xalin sida ku xusan baaragaraafka koowaad, In uu aqbalaayo oo ay khasab tahay in loo saaro guddi kumeel gaar ah oo dhexdhexaadin sameeya si waafaqsan nidaamka la iskula qaatay isfahamka loo dhan yahay ee qaybaha shirka.

3. Dhaqangalinta qodobkani waa inuu waafaqsanaadaa isla markaana xushmeeyaa baratakool kasta oo kamida baratakoolada ka dhexeeya dhinacyada amase u degsan.

QAYBTA X: HORUMARINTA HESHIISKA

Qodobka 28aad

Waxka badalka Heshiiskan

1. Dhinac kasta oo ka mida dhinacyada qaybta ka ah heshiisku waxa uu soo jeedin karaa in wax kabadal lagu sameeyo heshiiska waxaana tixgalin fiican la siinayaa inta uu socdo shirarka dhinacyada qaybta ka ah heshiiskani.

2. Waxka badalka lagu sameynaayo heshiiskan waa in ay dabaqaaan dhinacyada heshiisku, qoraalada ama waxkabadalka lagoo jeediyo ee ku saabsan heshiiskani waa in la gaarsiiyaa dhinacyada qaybta ka ah heshiiska iyadoo loo sii marsiinayo xafiiska Maamulka ee Joogtada ah (The Secretariat) ugu yaraan lix bil kahor kulanka la filayo in la horgeeyo si wax looga badallo. Xafiiskan Maamulka ee Joogtada ahi sidoo kale waa in ay gaarsiiyaan waxka badalka lasoo jeediyey saxeexayaasha heshiiska isla markaana xogta la geeyo goobta loogu tallo galay in lagu kaydiyo.
3. Dhinacyadu waa in ay sameeyaan dadaal kasta oo heshiis looga gaari karo iyadoo la isla ogolyahay waxka badalka lasoo jeediyey in lagu sameeyo heshiiska. Hadii dadaalada la isla ogolyahay ay yihiin kuwo laga cagajiidayo isla markaana aan laga gaarin wax heshiis ah, markaa waxkabadalku waxa uu maciin bidayaa in looqaado cod oo uu helo afar qaybood marka loo qaybiyo codeeyashaa saddex qaybood oo kamid ah (3/4) oo majoorati ah marka la eego codeeyayaasha xaadirka ah kulanka. Ujeedooyinka qodobkan dhinacyada xaadirka ah ee codaynaya waxa looga jeeddaa dhinacyada codeeyey ee ama haa ama maya ku codeeyey. Wixii isbal soo baxana waa in lagaarsiiyaa Xafiiska Maamulka jootada ah ee loo yaqaano (the secretariat) si ay u kaydiyaan una gaarsiiyaan dhinacyada oo dhan wixii la isla go'aansaday.
4. Waxkasta oo la isla aqbalo iyadoo la tixgalinayo waxka badalka waa in la kaydiyaa, isbadalkasta oo la sameeyo si waafaqsan baaragaraafka 3^{aad} waa in la hirgaliyaa amase la dabaqaa oo ay hirgaliyaan dhinacyada qaybta ka ah heshiisku muddo ku eg 90 beri kadib marka laqabto ee la kaydiyo dokumentiga kasoo ugu yaraan ay aqbaleen saddex meelood oow laba (2/3) aa ah qaybaha dhinacyada ka ah heshiiska.
5. Waa in la dabaqaa ama la hirgaliyaa wax ka beddelka lagu sameeyey heshiiska maalinta 90^{aad} ka dib maalinta ay u soo gudbiyaan wax ka beddelkii la sameeyey xubnuhu xafiiska maamulka joogta ah ee lagu kaydiyo xogta (The Secretariat office).

Qodobka 29aad

Hirgelinta iyo lifaaqa Waxka badalka Heshiiskan

1. Lifaaqa heshiiskani iyo waxka badalkiisa waa in lasoo jeediyaa, la hirgaliyaa iyadoo loo eegaayo habraaca ku xusan Qodobka 28^{aad} faqradiisa 4^{aad}.
2. Lifaaqa heshiiskan waa in uu falgal la sameeyaa heshiiska hadii aan sikawudan u dhigneyn ama u fasirnayn, tixraaca heshiiskani waxa ay lamid noqonaaya tixraaca lifaaq kasta oo lagu lifaaqo si waafaqsan nidaamka lifaaqyada loo sameeyo.

3. Lifaagyadu waa in ay ku xadidnaadaan liiska sidoo kale foomamka ama waxayaabaha kale ee wax qeexayaa waa in ay waafaqaan habraaca cilmiga ah, tan farsamo iyo Maamul intaba.

Qaybta XI: Hirgelinta

Qodobka 30aad: *Ka goos-qabsho Qodob kamid ah heshiiskaan*

Lama oggola in Dowladaha Darafyada ka ah Cahdigan ay ka go'ows qabsadaan, keyd ku sameeyaan, ama shuruudo ku xiraan qodob kasta ama dhammaan qodobbada Cahdigan.

Qodobka 31aad

Ka bixitaanka

1. Wakhti kast laga bilaabo muddo labo sanno ah kadib laga bilaabo taariikhda heshiiska lagalay isla markaana la dhaqan galiyey dhinacii rabaa waa uu ka bixi karaa heshiiska isagoo qoraal ogeysiin ah usoo diraya xafiiska Maamulka joogtada ah (The Secreatriat/ the Depositary) ama halka lagu kaydiyey ee lagu hayo heshiiskan.
2. Dhinackasta oo raba innuu ka baxo heshiiskan waxa loo tixgalinayaa inuu ka baxay baratakool kasta oo uu qayb ka ahaa.

Qodobka 32aad

Xaqa Codeynta

1. Dhinac kasta oo kamid ah heshiiskani waxa uu leeyahay hal cod (One vote) Marka laga reebo waxa ku xusan baaragaraafka 2^{aad} ee Qodobkan.
2. Ururada isdhexgalka dhaqaalaha, iyagoo isticmaalaya xirfadahooda waxa ay awood u leeyihiin in ay isticmaalaan xuquuq ah in ay leeyihiin tiro codayn ah oo u dhiganta tirada wadamada xubnaha ka ah ee qaybta ka ah heshiiskan xakameynta tubaakada. Waxaana xusid mudan in ururadani aanay isticmaali Karin hadii xubin kamid ahi ay gaarkeeda u codeyso codkeeda. ama sidan si kasoo horjeeda.

Qodobka 33aad

Baratakoolka

1. Dhinac kasta oo kamid ah dhinacyada heshiisku waxa ay soo jeedinkaraan baratakoolo, baratakoolkan oo uu shirku tixgalin doono.
2. Dhinacyada qaybta ka ah shirkani waxa ay ku dhaqmayaan baratakoolada ku xusan heshiiskan. Dabaqaada baratakooladan awgood waa in dadaalkasta la sameeyaa si loo gaaro heshiis guud oo loo dhanyahay. Haddii wax guud in la isku raaco laga cagajiido islamarkaana wax heshiis ah la gaari waayo, waa in ugu danbeyn baratakoolka ay ucodeeyaan afarmeelood oow saddex (3/4) oo ah cod aqlabiyad ah oo ay codaynayaan dhinacyada ka qaybgalaaya shirka. Ujeedooyinka qodobkan dhinacyada xaadirka ah ee

codaynaya waxa looga jeeddaa dhinacyada codeeyey ee ama haa ama maya ku codeeyey.

3. Qoraalka baratakool kasta ee lasoo jeediyo waa in ay dhinacyadu ugudbiyaan Xafiiska Maamulka joogtada ah ee loo yaqaano (The Secretariat) ugu yaraan lix bilood kahor kulanka loo qorsheeyey in lagu lafaguro laguna dhaqan galiyo.
4. Kaliya dhinacyada qaybta ka ah heshiiskan ayaa qayb ka ahaanaaya baratakoolka.
5. Baratakool kasta oo kamid ah heshiiskani waxa uu qabanayaa kaliya cida qaybta ka ah baratakoolkan hadii su'aali ka timaadana waxa go'aan ka gaaraaya dhinacyada qaybta ka ah waa hadii su'aal gaar ahi ka timaado.
6. Baahida loo qabo hirgelinta baratakoolkan waxa lagu go'aaminayaa qorshayaasha shirka.

Qodobka 34aad

Saxiixa

Heshiiskani waxa uu u furan yahay in ay saxiixaan dhamaanba xubnaha qaybta ka ah Hay'adda Caafimaadka Aduunka ee Magaceeda loo soo gaabiyo WHO ee laakiin xubinta ka ah Ururka Qaramada Midoobey (UN) iyo ururgoboleedyada ka shaqeeya isdhexgalka dhaqaalaha wadamadooda ee ka tirshan Xarunta Ururka Caafimaadka Aduunka ee Geneefa laga bilaabo 16ka June, 2003 sidoo kale Xarunta Ururka Caafimaadka Aduunka ee Newyork laga bilaabo 30ka June, 2003 illaa 29ka June ee 2004ka.

Qodobka 35aad

Ansixinta, Aqbalaada iyo Xaqiijinta Rasmiga ah

1. Heshiiskani waxa u hogaansamaya, islamarkaana ansixin, aqbalaad ama ogolaanso ku sameynaaya dawlada xubnaha ka ah iyagoo xaqiijinaya aqbalaada rasmiga ah ee heshiiska, waxa kale oo sidan oo kale samaynaya ururgoboleedyada ka shaqeeya iskaashiga iyo isdhexgalka dhaqaalaha waxaana u furan in ay xaqiijintan rasmiga ah sameeyeeyaan Maalin kadib marka taariikhda saxeexida heshiiska lasoo xiro, dhamaan dukumentiyada la ansixiyo, la qabalo islamarkaana xaqiijinta rasmiga ah lagu sameeyo waa in la dhigaa Xarunta kaydka ee loogu tallo galay.
2. Ururgoboleed kasta oo ku hawlan iskaashiga iyo isdhexgalka dhaqaalaha oo qayb ka noqdo heshiiskan xakameynta tubaakada hadii aanay xubnaha wadamadiisu aanay qayb ka ahayn waxa ururka qabanaya waajibaadka ku xusan qodobada heshiiska, hadiise ay dhacdo in dalalka xubnaha ka ah ururgoboleedka in mid ama laba kamid ahi ay qaybka yihiin heshiiska ururgoboleedka iyo xubnihiisuba waxa ay go'aansan doonaan doorkooda mas'uuliyadeed ee kasaaran xilgudashada qodobada ku xusan heshiiska. Xaaladahan oo kale ururgoboleedka iyo wadamada xubnaha ka ahi xaq umalahan in ay adeegsadaan xuquuqda ku xusan heshiiskan si aan sharciga waafaqsanayn.

3. Uurgoboleedyada ka shaqeeya iskaashiga iyo isdhexgalka dhaqaalaha, waa in ay hirgaliyaan islamarkaana xaqiijiyaan aqbalaada rasmiga ah iyagoo ixtiraamaya qodobada heshiiska waana in ay wargaliyaan xarunta loogu tallo galay in lagu kaydiyo heshiiskan. Xaruntan oo markeeda ogeysiinaysa iyaga wixii isbadalo ah ee ku yimaada heshiiskan iyo xogaha la xiiiraraba la wadaagi doona.

Qodobka 36aad

Dhaqan galinta Sharciga

1. Heshiiskan waa in la hirgaliyaa maalinta sagaashanaad kadib marka la ansixiyo, la isla aqbalo ee si rasmi ah la isula xaqiijiyo loona gudbiyo xarunta keydinta (QM).
2. Wadan kasta oo Ansixiya isla markaana aqbala heshiiskan ee saxeexa kadib marka uu ku qanco qodobka koowaad ee heshiiskan waa in uu dhaqan galiyaa heshiiska maalinta sagaashanaad kadib marka la ansixiyo, la isla aqbalo ee si rasmi ah la isula xaqiijiyo loona gudbiyo xarunta keydinta.
3. Ururgoboleedyada ka shaqeeya isdhexgalka dhaqaaluhu waa in ay Heshiiskan dhaqan galiyaan kadib marka ay si rasmi ah u aqbalaan, malinta sagaashanaad ee ugu dambeysa kadib marka uu heshiiska habraaciisa rasmiga ahi uu dhameystirmo.
4. Ujeedada qoddobkan, Wixii wax ku dar ah ee ay soo dhigaan ururgoboleedyada ka shaqeeya isdhexgalka dhaqaalaha looma Xisaabinaayo in ay tahay wax ku dar ay sameeyeen wadamada xubnaha ka ah ururgoboleedkaasi.

Qodobka 37aad

Kaydinta

Xoghayaha guud ee Qaramada midoobay ayaa ahaanaaya kaydiyaha Heshiiskan iyo wixii wax kabadal iyo kaabis ah ee lagu sameeyo, Baratakoolada iyo lifaaqyada iyadoo loo eegaayo Qoddobada 28^{aad}, 29^{aad} iyo 33^{aad}.

Qodobka 38aad

Qoraalka dhabta ah

Qoraalka Asalka ah ee heshiiskani oo ku qoran luuqadaha Carabiga, Afka shiinaha (Chines), Ingiriisiga, Faransiiska, Ruushka iyo isbaanishkuba waa qoraalo rasmi ah waana inuu kaydiyo Xoghayaha guud ee Jimciyada Quruumaha ka dhaxaysa.

Waa inuu Markhaati ka ahaado saxiixa, iyo habraaca saxda ah ee loo raacay saxeexida heshiiska.

Waxa lagu saxiixay Geneve Maalintii kow iyo labaatanaad ee Bisha May, Labakun iyo Saddexda.